

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1981/820

KARAR NO : 1982/91

Yasa'nın 19.maddesine göre yapılan başvuru sonucunda görevli yargı yeri belirlenmesine rağmen verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Mehmet Şişman ve arkadaşları.

O L A Y : Bafra C.Savcılığı'nca 13.4.1979 günlü iddianamede "Suç tarihinde (31.3.1979) tüm sanıkların Bafra Orkide kiraathanesi önünde oturmakta olan müşteki ve mağdurlara, görüş ayrılığı yüzünden evvelce aralarındaki husumet nedeniyle öldürmek kastı ile hep birlikte tabancalarını ateşleyerek kurşun yağmuruna tuttıkları", olayda dört kişinin çeşitli yerlerinden yaralandıkları açıklanarak, sanıkların eylemlerine uyan T.C.Y.nın 448., 62 (üç defa), 448., 61., 364.maddelerinin bir defa uygulanması ve ayrıca 6136 sayılı Yasa'nın 13 maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istemiyle haklarında açılan kamu davası üzerine, sanıklar hakkında Bafra Ağır Ceza Mahkemesi 21.1.1980 gün, Esas 1979/53, Karar 1980/5 sayı ile; sanıklara yüklenen suçun, sıkıyönetim ilânına neden olan eylemlerden olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3.Numaralı Askeri Mahkemesi de 3.9.1980 gün, 1980/656 esas sayı ile; suçun işlendiği Bafra ilçesinde sıkıyönetim ilân edilmediği sıkıyönetim askeri mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla ortak ve genel amaç içeriside bağlantı bulunmadığı, bu nedenle davanın Adli Yargıda yürütülmesi gerektiği kanısına varıldığını ileri sürerek, 2247 sayılı Yasa'nın 19.maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

Başvuruyu inceleyen Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, 17.11.1980 gününde, 1980/43414 sayı ile; suçun işlenmesinin kişisel hiçbir nedene dayanmayıp, salt politik ve ideolojik görüş ayrılığından kaynaklandığı, karşıt görüştekilere ayrı düşünme ve yaşam hakkı tanımama suretiyle temel hak ve özgürlüklerin başında gelen yaşam hakkını ortadan kaldırmak amacıyla yönelik olarak işlenen suçun, MGK.nin 7 numaralı kararının 4.maddesi kapsamına girdiği, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu ve 1402 sayılı Yasa'nın 2301 sayılı Yasa ile değişik 13/b.maddesinde öngörülen sıkıyönetim askeri mahkemelerinin elkoyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantı koşulunu içermediği gerekçesiyle, başvurunun reddine karar vererek görev sorununu kesin olarak çözümlenmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi kararını alan Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3.Numaralı Askeri Mahkemesi, 5.2.1981 gününde, Esas 1980/656, Karar 1981/3 sayı ile; "Her ne kadar Uyuşmazlık Mahkemesi kararı mevcut ise de, olumsuz görev uyuşmazlığının husule geldiği tarihte henüz 1402 sayılı kanunu değiştiren 2301 sayılı kanun yürürlükte olmadığından başvuruda bu husus

.../...

ESAS NO: 1981/820

değ inilmemiş ve netice olarak da Uyuşmazlık Mahkemesi'nce bu durum nazara alınmamıştır. Böylece görevsizlik kararı verilmesi sebebi de ğ iş miş olduğ undan maddenin amir hükmü karş ısında dosyaya yeniden görevsizlik kararı verilmesi gerektiğ i vicdani kanaatine varılmış tır", biçimindeki gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek dosyayı tekrar Bafra Ağ ır Ceza Mahkemesi'ne göndermiştir.

Bafra Ağ ır Ceza Mahkemesi ise; 18.6.1981 gününde, 1981/66 esas sayı ile, olumsuz görev uyuşmazlığ ı nedeniyle Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından 17.11.1980 gün, 1980/431-414 sayı ile; görevli yargı yerinin askeri yargı yeri olduğ u kesin olarak belirlendiğ inden, Askeri Mahkeme'nin vermiş olduğ u görevsizlik kararının yasaya aykırı olduğ unu öne sürerek, görev yönünün tekrar belirtilen son duruma göre tayini isteğ iyle 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Kenan Terzioğ lu'nun Başkanlığ ında, Fethi Öz dural, İsmail Oğ uz, Nevzat Doğ an, Y. İsmet Ayer, Halûk Yardımcı ve Cezmi Elgin'in katılmaları ile yaptığ ı 15.3.1982 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğ lu'nun raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganiog lu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Demir Akarsu'nun Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılması gerektiğ i yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereğ i görüşülüp düşünöldü:

Yukarıda açıklandığ ı üzere Adli Yargı'nın görevsizlik kararı üzerine dosya kendisine ulaş an Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Mahkememize başvurmuş, Mahkememiz Ceza Bölümünce de bu iş Askeri Yargı yerinin görevli olduğ u saptanarak, Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi başvurusu redd edilip, görev sorunu kesin olarak çözümlenmiştir.

Bir yargı merciinin Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma kararı verdikten sonra, yüksek mahkemenin bu konudaki kararına uymasının yasa buyruğ u olduğ undan kuşku ve duraksamaya yer bulunmamaktadır.

Çünkü Anayasa'nın 142. nci ve 2247 sayılı Yasa'nın 1. maddelerinde Adli, İdari ve Askeri Yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını "kesin olarak çözümlenmesi etkili bir yüksek mahkemedir" biçiminde yer alan hüküm, Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının iteliğ ini ve bağlayıcılığ ını simgelemektedir.

Ayrıca anılan Yasa'nın 28. maddesinde "ilgili yargı mercileri ile bütün makam ruluş ve kişiler mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla ödevlidir" biçiminde yer alan hüküm ile 20. maddedeki "daha önce Uyuşmazlık Mahkemesince yargı mer

.../...

ESAS NO: 1981/820

ci belirtilmiş olan bir davada, temyiz incelemesi yapan yüksek mahkeme, davaya bakan mahkemenin görevi dışında olduğu kanısına varırsa, incelediği kararı bozacak yerde incelemeyi erteleyerek, yargı merciinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurmaya karar verebilir" biçimindeki hükümler de, kararlarımızın bağlayıcılığını bir kez daha açıkca ortaya koymaktadır. Yüksek mahkemeleri dahi bağlayan Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının, onların yargısal denetimine bağlı olan derece mahkemelerine etki yapmayacağı ise düşünülmez.

Gerçi, görev konusu kamu düzenine ilişkinliği nedeniyle yargılamanın her evresinde gözönünde bulundurulmalıdır. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevi belirleyen kararından sonra dahi, görev konusunu düzenleyen yasa değişiklikleri olmuşsa, yargı mercilerinin (Aksine bir hüküm konmamışsa) bu değişikliği gözönünde tutmaları gerekir. Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi, başvurusunun reddinden sonra verdiği görevsizlik kararında, her ne kadar ilk başvuru sırasında 1402 sayılı Yasa'da 2301 sayılı Yasa ile yapılan değişikliğin yürürlükte olmadığını başvuruda bu hususa değinilmemiş bulunduğunu ve netice olarak da Uyuşmazlık Mahkemesince bu durum^{un} nazara alınmadığını öne sürmekte ise de, Uyuşmazlık Mahkemesi kararı gerekçesinde de belirtildiği gibi, yürürlüğe konan bu yasa değişikliği gözönünde tutularak verilmiştir.

Bu itibarla, Askeri Yargı yerinin anılan kararın yeniden gözden geçirilmesi sonucunu doğuracak biçimde görevsizlik kararı vermesi, 2247 sayılı Yasa'nın öngördüğü kuralla bağdaşmayacağından, verilen görevsizlik kararı açıkca yasaya aykırı düşmektedir. Zira 1992 maddeye göre, görevli yargı yerinin belirlenmesi için başvuran mahkemenin bu başvuru sonucunda Uyuşmazlık Mahkemesince verilen karara uyması yasal bir zorunluluk olmaktadır. Böyle bir başvuru üzerine, Uyuşmazlık Mahkemesince görevli yargı yeri saptanmış ise, başvuran mahkemenin hangi neden ve amaca dayanırsa dayansın görevsizlik kararı vermesi mümkün değildir.

Bu nedenle, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri belirlenip, bu konudaki karar uyarınca askeri yargı yeri görevli bulunduğundan, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3. Marmaralı Askeri Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının yasaya ve yönetime aykırılık yönünden kaldırılmasına karar verilmelidir.

.../...

Uluç

ESAS NO: 1981/820

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı'nın görevli bulunduğuna, Bafra Ağır Ceza Mahkemesi'nin 18.6.1981 gün, 1981/66 sayılı başvurusunun kabulüne ve Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3.Nolu Askeri Mahkemesi'nin 5.2.1981 günlü, Esas 1980/656, 1981/63 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına 15.3.1982 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Kenan Terzioğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

Ismail Oğuz

Üye

Nerzat Doğan

Üye

Y. İsmet Ayer

Üye

Haluk Yardımcı

Üye

Cezmi Elgin

5.4.1982

D/E